Situácia okolo Kosova môže ľahko prerásť do nového obrovského konfliktu

- CZ24 News | 23. srpna 2022

SRBSKO: Srbsko nedovolí pogromy a útek kosovských Srbov po vzore operácie „Búrka“ v Chorvátsku v auguste 1995 – zrejme to bolo hlavné posolstvo nedeľného príhovoru prezidenta Aleksandara Vučića k národu.

Minulý týždeň, 18. augusta, sa srbský líder stretol s „premiérom“ samozvanej „kosovskej republiky“ Albinom Kurtim. Stretnutie zorganizoval Brusel v nádeji na dosiahnutie kompromisu medzi Belehradom a Prištinou v otázke prechodu kosovských Srbov cez administratívne hranice od 1. septembra.

Faktom je, že 1. augusta ohlásená zmena pravidiel týkajúca sa nemožnosti vjazdu a výjazdu áut so srbskými poznávacími značkami a na základe srbských dokumentov postavila región na pokraj nového vojenského konfliktu. Na rozdiel od minuloročnej eskalácie rýchlosť použitia zbraní kosovskými „špeciálnymi jednotkami“ a počet zranených medzi Srbmi už 31. júla večer naznačovali vážnosť začiatku eskalácie. Následná urgentná schôdzka amerického veľvyslanca s vedením Belehradom neuznanej republiky umožnila odložiť zavedenie nových pravidiel o mesiac. Ale zatiaľ sa nikto k vyriešeniu problému ani len nepriblížil.

> Výsledkom bruselského summitu je pokračovanie vojenských cvičení všetkých zložiek srbskej armády na juhu krajiny, Vučićovo stretnutie s lídrami kosovských Srbov a nedeľný prejav. Prezident úprimne upozornil na drzo nezmyselné požiadavky, ktoré predložila Priština. Ide najmä o vzájomné uznanie a prijatie Prištiny do všetkých medzinárodných organizácií. Napríklad do Interpolu, ktorý automaticky zapíše na zoznam medzinárodného hľadania obrovské množstvo dôstojníkov a generálov srbskej armády, ktorí bojovali za Kosovo ako súčasť Srbska. Samozrejme, Belehrad to v zásade dovoliť nemôže.

Potom – „riešenie problému nezvestných osôb“ a „riešenie problému znásilnených osôb“ — Vučića pobúrilo najmä to posledné. Čo to znamená? Hovoríme tu o požiadavke Kosovčanov voči Srbom, aby jednoducho zabudli na všetkých nevinne umučených, znásilňovaných a zavraždených srbských obyvateľov Kosova – čo je nemysliteľné, keďže ide o desiatky tisíc takýchto prípadov. Nasleduje „riešenie problému vysídlených osôb, utečencov“ – teda, otvorene povedané, požiadavka, aby Srbi upustili od akýchkoľvek pokusov o návrat do svojich nelegálne obsadených domovov. A ďalej to pokračovalo – „náhrada škôd spôsobených Kosovu bojovými akciami“ a „vyriešenie problému zničeného štátneho majetku a vrátenia kultúrnych a historických artefaktov odvezených Srbskom z Kosova“. Pritom však nie je špecifikované, ktorému štátu tento majetok a kultúrno-historické artefakty patrili. Avšak odpoveď je všetkým známa – vracať a platiť by malo len Srbsko ako nástupca Juhoslávie. Kosovským predstaviteľom je to dobre známe.

Napokon, obzvlášť zaujímavým faktom je zahrnutie do dohody doložky o „zabezpečení rovnakých práv pre Albáncov z údolia Preševo“. Priština tu otvorene tvrdí, že preberá časť územia ako súčasť troch komunít južného Srbska obývaných Albáncami – Preševo, Bujanovac a Medveja, ktoré priamo susedia s kosovskou administratívnou hranicou. Pred niekoľkými rokmi, keď sa v najvyšších balkánskych úradoch diskutovalo o pláne na delimitáciu Kosova, sa skutočne hovorilo o teoretickej

možnosti preniesť administratívnu kontrolu nad dvoma albánskymi komunitami v južnom Srbsku (Preševo a Bujanovac) do Prištiny výmenou za vrátenie troch komunít obývaných Srbmi na severe Kosova (Leposavić, Zubin Potok a Zvecan) pod kontrolu Belehradu. Vtedy kosovčania kategoricky akékoľvek kompromisy odmietli. Teraz sa však rozhodli spomenúť si na Albáncov z Preševa.

> Poslednou a možno aj najdrzejšou požiadavkou Prištiny, spomenutou v prejave prezidenta Vučića k národu, je „opätovné preskúmanie už podpísaných dohôd“. Tu sa dokonca aj albánskofilne zmýšľajúcim eurobyrokratom ježia vlasy – ako je to vôbec možné? A je to jednoduché – faktom je, že Priština kategoricky odmieta implementovať základný princíp predchádzajúcich bruselských dohôd z roku 2013 o vytvorení Únie srbských samospráv na severe Kosova. A pokiaľ dovtedy kosovčania zaujímali ľahšie pozície, teraz zaujali tvrdší postoj – tvrdia, že predchádzajúcu dohodu uzavrela „zločinná vláda Hašima Thaciho“, čo súčasný „premiér“ Kosova Albin Kurti neuznáva. To je dsrzosť — bodka.

Posledná vec, ktorú Aleksandar Vučić chce, je nová vojna v Kosove v čase najväčšieho hospodárskeho rastu krajiny v modernej histórii – už tretí rok, prvý z hľadiska HDP v Európe. Je tu však však silný dojem, že je priamo vťahovaný do nového konfliktu a nedávajú mu žiadnu šancu vyriešiť problém priateľsky. V tejto situácii bude 1. september na Balkáne poriadne horúci.

AUTOR: Oleg Bondarenko

ZDROJ

Překlad: News Front